

VÝROČNÍ ZPRÁVA

UNIE PRO ŘEKU MORAVU

ZA ROK 2005

Občanské sdružení Unie pro řeku Moravu, Panská 9, 602 00 Brno, IČO: 605 52 417

OBSAH

Naše poslání

Rada mluvčích Unie pro řeku Moravu v roce 2005

Seznam členských organizací Unie pro řeku Moravu v roce 2005

Odborné aktivity

Účast ve správních řízeních

Aktivity v rámci Dunajského environmentálního fóra

Den Dunaje

Finanční zpráva

Naše poslání

Unie pro řeku Moravu je občanské sdružení nevládních neziskových organizací a jednotlivců v povodí řek Moravy a Vláry. Tato organizace vznikla v roce 1993, jejím cílem je podporovat život v řece Moravě a na jejích březích, usilujeme o její čistotu a iniciujeme ekologicky orientované možnosti rozvoje v celém jejím povodí. Obracíme se na starosty obcí, obecní zastupitelstva, správce toků, rybářské svazy, další dobrovolné organizace a vůbec všechny, kdo u řeky Moravy bydlí, hospodaří a mají tuto řeku rádi. Chceme společně podporovat všechny formy života a zvelebení řeky Moravy, sídel, která na ní leží a přírody, která ji obklopuje.

O co usilujeme

Cíle, které si stanovujeme, jsou náročné a musí být rozloženy do několika etap s dlouhou perspektivou. Proto jsme začali s formou konkrétních projektů, k soustředění aktivity všech, kteří se k nám chtějí připojit.

ZPRŮCHODNIT ŘÍČNÍ SÍŤ PRO RYBY

Prosaazujeme zprůchodnit vybudované jezy a stupně, které tvoří překážky a brání přirozenému tahu ryb od ústí Dunaje až do pramenných oblastí Moravy a jejích přítoků. Na těchto jezích a stupních je potřeba vybudovat vhodné rybochody. K tomu je možné využít i některá mrtvá ramena řeky. Spolupracujeme při tom také s partnery ze Slovenska a Rakouska, kteří usilují o totéž na úsecích Moravy protékajících jejich územím. Ještě před několika lety se vzhledem k vysokému znečištění řeky zdálo, že by takovéto opatření bylo zbytečné. Stačilo ale mírné zlepšení kvality vody v posledních letech a na dolní úsek řeky se opět začaly vracet některé druhy tažných ryb.

VRÁTIT ŽIVOTODÁRNÉ FUNKCE ÚDOLNÍ NIVĚ ŘEKY MORAVY

Ochrana, péče a obnova vegetačních formací a živočišných společenstev v prostoru údolní nivy byly dlouho opomíjeny. Chceme tuto situaci napravit. S tím úzce souvisí i ochrana zásob

podzemní vody před znečištěním a znehodnocením. Spolupracujeme s *Programem revitalizace říčních systémů* a snažíme se o docenění role mokřadů a lužních společenstev v krajině.

OBNOVIT POSLÁNÍ ŘEKY MORAVY V ŽIVOTĚ LIDÍ

Chceme aby bylo opět možné se v řece Moravě koupat, aby okolí řeky sloužilo k nekonzuní rekreaci a šetrné turistice. Cesta k tomuto cíli znamená snížení zátěže prostředí, s důrazem na předcházení znečištění a obnovení samočisticí schopnosti v celém povodí. Prosazujeme způsoby protipovodňové ochrany, které neničí přírodní ekosystémy, ale naopak jsou na jejich zdravém fungování založeny. Je levnější a účinnější se přírodě přizpůsobit, než s ní nákladně bojovat.

Kde nás najdete

Sídlíme v Brně, kde nám poskytuje azyl Dům ochránců přírody ZO ČSOP Veronica a stejnojmenný Ekologický institut.

Adresa:

Panská 9

602 00 Brno

Tel: 542 422 755

Fax: 542 422 752

E-mail: unie.rekamorava@ecn.cz

Internet: www.sweb.cz/uprm

Rada mluvčích Unie pro řeku Moravu v roce 2005

Michal Krátký, člen Rady mluvčích

Michal Krejčí, člen Rady mluvčích

Miroslav Mach, člen Rady mluvčích

František Michna, člen Rady mluvčích

Jaroslav Ungerman, předseda Rady mluvčích

Jiří Wenzl, člen Rady mluvčích

Seznam členských organizací Unie pro řeku Moravu v roce 2005:

1. ZO ČSOP VERONICA
2. Ekocentrum ČSOP Mohelnice
3. ZO ČSOP Bodlák
4. Spol. pro trvale udržitelný život Bílé Karpaty
5. Děti Země Slovácko
6. ZO ČSOP Astacus
7. Pro-Bio s.r.o.
8. Ekologické sdružení Zahrada Moravy
9. Ekocentrum Ulita
10. SAGITTARIA
11. Přátelé Jeseníků Sojka
12. ZO ČSOP 3 Brno
13. Agentura pro rozvoj turistiky na Baťově kanálu
14. Český a Slovenský dopravní klub
15. ZO ČSOP Jihlava
16. Moravský ornitologický spolek
17. SEV Rychta Krásensko
18. Arnika Ostrava
19. ZO ČSOP Velké Meziříčí
20. Hnutí Duha
21. Poradní sbor Pálava
22. ZO ČSOP Břeclav
23. CHKO Záhorie
24. Inštitút aplikovanej ekológie Daphne

V roce 2005 měla Unie pro řeku Moravu také ještě 30 individuálních členů.

Odborné aktivity

Vodní dílo Nové Mlýny

- V rámci odvolacího řízení ke snížení hladiny stálého nadržení ve střední a dolní nádrže vodního díla Nové Mlýny spolu s podáním stanoviska byla podána stížnost na Ministerstvo zemědělství ČR k přešetření závěrů studie stanovující prognózu potřeby vody pro závlahy, která má být podkladem pro zpracování a schválení nových manipulačních řádů vodního díla Nové Mlýny.
- V této souvislosti zpracovala Unie pro řeku Moravu odborný posudek na dokument k plánované potřebě závlahové vody z vodního díla Nové Mlýny.

Protipovodňová ochrana městské části Zlín-Malenovice

Ve vazbě na správní řízení k vybudování poldrů na potoce Baláš zpracovali členové Unie pro řeku Moravu odborné posouzení dosud zpracovaných dokumentů k návrhu protipovodňové ochrany městské části Zlín-Malenovice a navrhli směr řešení tohoto problému. Oproti navrhovaným poldrům s dílčí protipovodňovou ochranou předložila Unie variantu zvětšení kapacity koryta v zástavbě a především otevření jeho zaklenuté části.

Vlevo: Koryto potoka Baláše v prostoru zahrad je třeba především vyčistit od nelegálně uloženého organického odpadu

Vpravo: Koryto v zástavbě má nedostatečnou kapacitu a dolní části je navíc sevřeno do zaklenutí pod povrchem terénu

Účast nevládních organizací a veřejnosti při plnění Rámcové směrnice pro vodní politiku EU (RVS)

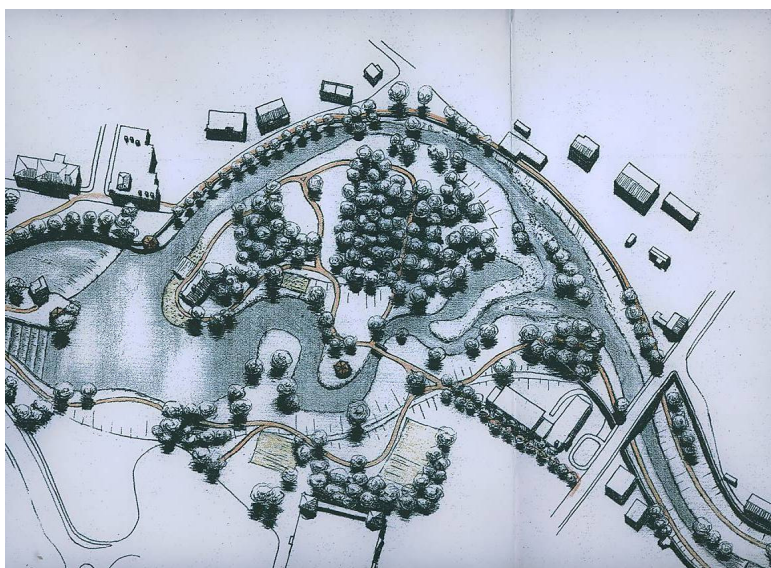
- Pro členy Unie pro řeku Moravu a další nevládní organizace byl uspořádán workshop k *Rámcové vodní směrnici pro vodní politiku* (Brno, 22.3.2005)
- Pro zástupce nevládních organizací, uživatele území a vody, správce toků a státní správu by uspořádán seminář k prezentaci obsahu a postupu plnění *Rámcové vodní směrnice* s účastní zástupců Povodí Moravy a Ministerstva životního prostředí (Velké Meziříčí, 23.3.2005)

Na semináři vystoupili s prezentacemi pracovníci odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí ČR, Povodí Moravy s.p. a zástupci nevládních organizací Arnika a Unie pro řeku Moravu

Granty a projekty Unie pro řeku Moravu

V rámci řešení grantu Nadace Partnerství byla zpracována studie „Zkapacitnění koryta řeky Opavy v Krnově“ jako alternativní řešení protipovodňové ochrany bez výstavby nádrže Nové Heřmínovy. Zpracovala pracovní skupina pro povodně pod vedením člena Unie Václava Čermáka. Na studii zpracoval oponentní posudek Výzkumný ústav vodohospodářský v Bratislavě a na tomto základě přijalo studii MŽP ČR jako argumentační dokument pro jednání s odpovědným orgánem MZe ČR k zastavení prosazování výstavby nádrže Nové Heřmínovy.

Ukázka z navrhovaného řešení zvětšení kapacity koryta řeky Opavy a jejího zapojení do konceptu městské zeleně v Krnově

Účast ve správních řízeních

Účast na správních řízeních v oblasti Zlínska

Byla přihlášena účast do 25 správních řízení v oblasti Otrokovic a Zlína. Jednalo se o závazná stanoviska k zásahům do významných krajinných prvků (VKP), vodoprávní a stavební povolení, kácení dřevin, výjimky z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů. Nepřímý vliv na rozhodovací činnost měly i žádosti o informace, námitky podjatosti, návrhy opatření proti nečinnosti, různé podněty, také účast ve zjišťovacím řízení a stanovisko k projednávání územně plánovací dokumentace. Mezi „většími“ případy byly:

- Plovoucí restaurace na Kudlovské přehradě ve Zlíně – mediálně velmi sledovaný případ černé stavby. Investor si pronajal pozemek registrovaného VKP od města Zlína a od té doby zde bez jakéhokoliv správního povolení realizuje stavbu restaurace, Magistrát se tuto činnost snaží dodatečně legalizovat.
- Regulace 3 přítoků Březnice v Bohuslavicích – zbytečné dláždění vodních toků, bez ohledu na současnou legislativu se prodlužují betonové úpravy z 60. let minulého století.
- Poldry na potoku Baláš – prosazování záměru výstavby pěti poldrů na malém vodním toku. Magistrát Zlína se snažil prosadit záměr bez zjišťovacího řízení a biologického hodnocení.
- Přeložka koryta Hostišovky – záměr přemístění vodního toku z nejasných důvodů.
- Zjišťovací řízení "Pískovna Chropyně" – těžba štěrku v lokalitě navržené do sítě Natura 2000. Investor považoval mokřadní louku za bezcenné místo z hlediska ochrany přírody.

Účast na správních řízeních v oblasti Jihomoravského kraje

Přihlášena účast v řadě správních řízeních vedených na různých úrovních (Správa CHKO Palava, Správa NP Podyjí, JM kraj). Nejzávažnější problém představuje stálý tlak na degradaci ekologické funkce vodního díla Nové Mlýny ze strany správce Povodí Moravy s.p., spočívající jednak ve snaze vymást z tohoto prostoru bobří populaci. Hrázový systém nádrží a jeho těsnící součást vykazuje údajně silnou labilitu, kvůli které není možno na hrázích a v prostoru mezi hrázemi a odvodňovacími kanály tolerovat žádné stromové a keřové porosty. Likvidace této potravní nabídky pro bobra znamená negativní vliv na jeho populaci. Ze stejného důvodu – destabilizace hrází vysycháním těsnícího jádra – se nepodařilo ani při odvolacím řízení na MZe ČR dosáhnout snížení hladiny stálého nadržení ve střední a dolní nádrži, což má ničivé důsledky na vybudované ostrovy. Pokračování toho střetu se očekává při správním řízení ke schválení nových manipulačních řádů všech tří nádrží Nových Mlýnů zahájeném a vedeném na JM kraji v roce 2006.

Ukázka z „aktivit“ bobří populace u Novomlýnských nádrží

Aktivity v rámci Dunajského environmentálního fóra

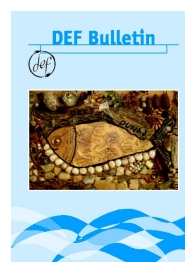
Dunajské environmentální fórum (DEF) je mezinárodní nevládní organizace na ochranu Dunaje a tedy i řeky Moravy, která je součástí jeho povodí. Posláním této organizace je ochrana biologické rozmanitosti a přírodních zdrojů celého území. DEF usiluje o zlepšení spolupráce mezi vládními a nevládními organizacemi, místními obyvateli a všemi zájmovými skupinami, směrem k trvale udržitelnému využívání přírodních ekosystémů.

Unie pro řeku Moravu je zakládajícím členem DEF a také jeho kontaktní organizací pro Českou republiku.

Členy DEF jsou nevládní organizace z 13-ti zemí v rámci horního, středního a dolního dunajského regionu. DEF sestává z více než 160 organizací a patří mezi největší ekologické organizace v Evropě. Členové DEF se podílejí na realizaci různých programů, projektů a aktivit. Jejich činnost je zaměřena na vědeckou práci, environmentální politiku, vzdělávání a lobbying. Rada DEF je tvořena ze zástupců kontaktních organizací jednotlivých zemí, zodpovídá za přípravu strategií a plánů fóra. Mluvčí DEF jsou voleni z okruhu členů rady DEF.

Účast na práci DEF

- Tvorba článků do DEF Bulletinu – časopisu Dunajského environmentálního fóra vycházejícího v angličtině a 11 jazycích zemí povodí Dunaje, a vydávání české verze tohoto časopisu

- Vydávání národních verzí publikací Dunajského environmentálního fóra
- Účast na práci odborných skupin publikací Dunajského environmentálního fóra
- Účast na jednání řídicích orgánů Dunajského environmentálního fóra

Zástupci Unie pro řeku Moravu se v dubnu 2005 účastnili Valného shromáždění Dunajského environmentálního fóra v bulharském městě Veliko Tarnovo

Mezinárodní školní soutěž „Mladí tvůrci pro Dunaj“

Jednalo se již o druhý ročník této soutěže, vyhlašované Mezinárodní komisí pro ochranu řeky Dunaje (se sídlem ve Vídni a známé pod anglickou zkratkou ICPDR) a organizované Dunajským environmentálním fórem, se v roce 2005 účastnilo 9 škol z povodí Moravy (osloveno bylo cca 300 škol). V České republice zajišťovala soutěž Unie pro řeku Moravu ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem zemědělství a dalšími organizacemi.

Vlevo: Vítězná práce druhého ročníku mezinárodní soutěže pro školy „Mladí tvůrci pro Dunaj“ s názvem „Řeka má rozpuštěné vlasy“ vytvořená studentkami gymnázia z Uherského Hradiště

Vpravo: Děvčata z jihlavské základní školy (Demlova ulice) v kompozici „Živá řeka“ oceněné cenou Ministerstva životního prostředí ČR

Vítězové na národní úrovni postoupili do mezinárodního kola a navštívili Budapešť při příležitosti konání ministerské konference ICPDR. Ostatní národní ceny byly předány v listopadu 2005 v rámci konání festivalu TSTTT v Uherském Hradišti.

Vlevo: Ředitel odboru Ministerstva životního prostředí ČR Jakub Kašpar předává diplom vítěžkám druhého ročníku soutěže „Mladí tvůrci pro Dunaj“ Evě Horákové a Haně Zemkové z gymnázia z Uherského Hradiště.

Vpravo: Účastníci soutěže při slavnostním vyhlášení výsledků v rámci ekologického festivalu TSTTT v Uherském Hradišti.

Den Dunaje

Před více než 10 lety, 29. června 1994, byla podepsána Úmluva o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje s úmyslem iniciovat změny a opatření vedoucí k vyřešení výše uvedených problémů. Mezinárodní komise pro ochranu řeky Dunaje, mezivládní instituce zemí povodí Dunaje známá pod anglickou zkratkou ICPDR (International Commission for the Protection of the Danube River), stanovila 29. červen „Dnem Dunaje“ s cílem, aby se tento den dostal do povědomí ministerstev příslušných zemí, vodohospodářských organizací a jiných zainteresovaných vládních a nevládních organizací v celém povodí Dunaje. V rámci Dne Dunaje je organizován i soutěž „Mladí tvůrci pro Dunaj“ – viz výše.

Unie pro řeku Moravu organizovala ke Dni Dunaje dvě aktivity:

1. Exkurze po plánované trase kanálu Dunaj – Břeclav na území ČR, Rakouska a Slovenska - prezentace problematiky ohrožení přírodních hodnot údolní nivy výstavbou kanálu a setkání se zástupci partnerských rakouských a slovenských nevládních organizací, 29.6.2005

Účastníci exkurze při návštěvě lokality WWF v rakouském Marcheggu, která by byla jednou z variant výstavby kanálu D-O-L bezprostředně ohrožena

Se slovenskými partnery se hlavní diskusní témata týkala nového napojení odstavených slepých ramen Moravy na hlavní tok a revitalizace mokřadů

2. Diskusní setkání Unie pro řeku Moravu se zástupci místních samospráv a uživateli území a vody v prostoru Novomlýnských nádrží na téma: „Nové Mlýny – včera, dnes a zítra“ (Dolní Věstonice, 30.6.2005). Setkání se zúčastnili i zástupci Ministerstva životního prostředí ČR, zatímco správce Novomlýnských nádrží Povodí Moravy s.p. účast odmítl. Účastníci byli seznámeni se zpracovanými studiemi, které mají být podkladem pro zpracování a schválení nových manipulačních řádů vodního díla Nové Mlýny a se kterými nebyli dosud seznámeni ani uživatelé území jako budoucí účastníci správního řízení, ani širší veřejnost.

Diskuse se odvíjela od toho, jak se změnily požadavky a potřeby na funkce vodního díla Nové Mlýny od jeho výstavby a jak má být koncipována nová společenská objednávka na jejich využívání v novém politickém systému.

Finanční zpráva Unie pro řeku Moravu za rok 2005

V průběhu roku 2005 byla ustanovena Alena Rokosová novou účetní Unie pro řeku Moravu, která nahradila Markétu Ondráškovou z důvodu nástupu na mateřskou dovolenou.

Výnosy:	
<i>Příspěvky Nadace Partnerství</i>	86 881,00 Kč
<i>Příspěvky DEF</i>	248 230,00 Kč
<i>Výnosy ze služeb</i>	230 000,00 Kč
<i>Úroky</i>	145,83 Kč
Výnosy celkem :	565 256,83 Kč
Náklady:	
<i>Spotřeba materiálu</i>	4 653,50 Kč
<i>Cestovné</i>	19 760,00 Kč
<i>Občerstvení</i>	3 965,00 Kč
<i>Telefony, poštovné</i>	5 794,00 Kč
<i>Fotografické práce, kopírování</i>	11 970,00 Kč
<i>Odborné konzultace, služby projektů</i>	267 966,30 Kč
<i>Mzdové náklady</i>	42 480,00 Kč
<i>Odpis pohledávky, kursové ztráty</i>	27 047,67 Kč
<i>Bankovní poplatky</i>	1 793,00 Kč
<i>Převod nespotřebovaného grantu</i>	207 151,00 Kč
Náklady celkem :	592 580,47 Kč
Hospodářský výsledek k 31.12.2005	-27 323,64 Kč